

BỘ TÀI CHÍNH ĐẨY MẠNH CHUYỂN ĐỔI SỐ TRONG CÔNG TÁC BÁO CÁO

NGUYỄN TRUNG HIẾU

Sự ra đời của Cách mạng công nghiệp 4.0 và chuyển đổi số đã tác động không nhỏ đến định hướng triển khai ứng dụng công nghệ thông tin của Chính phủ nói chung và Bộ Tài chính nói riêng đối với các hoạt động phục vụ người dân, doanh nghiệp, hoạt động quản lý và điều hành nội bộ, đặc biệt là đối với công tác báo cáo, hướng đến đơn giản hóa chế độ báo cáo trong hoạt động của cơ quan hành chính nhà nước. Đây là một trong những định hướng quan trọng mà Chính phủ đã đặt ra nhằm mục tiêu, nhiệm vụ giải pháp cải cách hành chính trong công tác quản lý, điều hành của cơ quan hành chính nhà nước trong những năm gần đây.

Từ khóa: Cách mạng công nghiệp 4.0, cải cách hành chính, cơ quan hành chính nhà nước

MINISTRY OF FINANCE ACCELERATES DIGITAL TRANSFORMATION IN REPORTING ACTIVITIES

Nguyen Trung Hieu

The advent of the Fourth Industrial Revolution and digital transformation has significantly influenced the Government's and Ministry of Finance's direction in applying information technology in areas such as serving citizens, businesses, internal management, and particularly in "reporting activities". The goal of "simplifying reporting procedures" within state administrative agencies is a key focus. This is an important orientation set by the Government to target at administrative reform in the management and operations of state administrative agencies in recent years.

Keywords: The Fourth Industrial Revolution, administrative reform, state administrative agencies

Ngày nhận bài: 16/9/2024

Ngày hoàn thiện biên tập: 23/9/2024

Ngày duyệt đăng: 30/9/2024

Bối cảnh và yêu cầu xây dựng hệ thống thông tin báo cáo trong cơ quan hành chính Nhà nước

Từ năm 2017 trở về trước, chế độ báo cáo phục vụ hoạt động chỉ đạo, điều hành của cơ quan hành chính nhà nước được quy định trong rất nhiều văn bản khác nhau, từ các văn bản quy phạm pháp luật tới các văn bản hành chính, trong đó quy định trách nhiệm thực hiện báo cáo của các cơ quan hành chính nhà nước, người có thẩm quyền với cơ quan cấp trên.

Các chế độ báo cáo chủ yếu quy định gửi theo

hình thức gửi báo cáo giấy, một số qua thư điện tử, tuy nhiên tính pháp lý của báo cáo này cũng chưa được quy định rõ và khi thực hiện, trên thực tế các cơ quan hành chính Nhà nước vẫn phải song song gửi báo cáo giấy, rất ít quy định về việc gửi báo cáo qua thông qua các hệ thống ứng dụng công nghệ thông tin. Kể từ trước khi Quyết định số 559/QĐ-TTg ngày 24/4/2017 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt "Đề án đơn giản hóa chế độ báo cáo trong hoạt động của các cơ quan hành chính nhà nước" và Nghị định số 09/2019/NĐ-CP ngày 24/01/2019 của Chính phủ quy định về chế độ báo cáo của cơ quan hành chính nhà nước có hiệu lực, Chính phủ chưa có yêu cầu về việc triển khai đồng loạt Hệ thống thông tin báo cáo của các bộ, ngành, địa phương và quy định về kết nối, liên thông dữ liệu từ các Hệ thống thông tin báo cáo của các bộ, ngành, địa phương với Hệ thống thông tin báo cáo Chính phủ để hình thành nên Hệ thống thông tin báo cáo quốc gia.

Sau khi Nghị định số 09/2019/NĐ-CP có hiệu lực, các bộ, ngành, địa phương đã bước đầu hoàn thành việc chuẩn hóa các chế độ báo cáo thuộc phạm vi quản lý, tuy nhiên việc xây dựng Hệ thống thông tin báo cáo và kết nối với Hệ thống thông tin báo cáo Chính phủ để hình thành nên Hệ thống thông tin báo cáo quốc gia mới ở giai đoạn đầu tiên. Trong một số ngành, lĩnh vực, đã bước đầu ứng dụng công nghệ thông tin trong công tác báo cáo như mở rộng hình thức gửi, nhận báo cáo điện tử hoặc xây dựng hệ thống phần mềm riêng để thực hiện chế độ báo cáo, thực hiện trích xuất số liệu từ phần mềm để đưa vào báo cáo... Tuy nhiên, các hệ thống chưa được xây

dựng đầy đủ, đồng bộ, các cơ sở dữ liệu, biểu mẫu, chỉ tiêu báo cáo điện tử chưa được tích hợp, chia sẻ, kết nối, liên thông với các hệ thống cơ sở dữ liệu chuyên ngành, cơ sở dữ liệu thống kê.

Trong những năm qua, Đảng, Nhà nước luôn coi trọng xây dựng Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động của cơ quan quản lý hành chính nhà nước, đẩy mạnh cải thiện môi trường đầu tư kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh và phục vụ người dân, doanh nghiệp ngày một tốt hơn. Công tác báo cáo, tham mưu, cung cấp thông tin, số liệu phục vụ sự chỉ đạo, điều hành của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ là nhiệm vụ quan trọng của các bộ, ngành, địa phương. Tuy nhiên, công tác báo cáo, tham mưu và cung cấp thông tin hiện nay phần lớn được thực hiện bằng phương thức thủ công, giấy tờ, tốn nhiều thời gian công sức. Trong một số trường hợp, việc tổng hợp, phân tích và dự báo tình hình dựa trên thông tin, dữ liệu chưa kịp thời, chưa đáp ứng yêu cầu chỉ đạo, điều hành của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ.

Theo đó, việc xây dựng Hệ thống thông tin báo cáo phục vụ công tác chỉ đạo, điều hành trong cơ quan hành chính Nhà nước là cần thiết và sẽ giải quyết được bài toán “thống nhất dữ liệu số”, giảm thiểu thời gian xử lý trong công tác tổng hợp báo cáo của cơ quan hành chính Nhà nước và sẽ đem lại nhiều lợi ích quan trọng trong việc quản lý, điều hành trong cơ quan Nhà nước.

Thực tiễn triển khai hệ thống thông tin báo cáo tại Bộ Tài chính

Được sự quan tâm của Chính phủ, là đơn vị quản lý đa ngành, đa lĩnh vực (Ngân sách Nhà nước, Kho bạc, Chứng khoán, Dự trữ, Hải quan, Thuế...), Bộ Tài chính là một trong những đơn vị được đầu tư có bài bản về triển khai ứng dụng công nghệ thông tin. Theo đó, toàn ngành Tài chính đã triển khai hơn 150 phần mềm từ các ứng dụng phục vụ cho các hoạt động tác nghiệp, nghiệp vụ chuyên ngành cốt lõi, phục vụ người dân, doanh nghiệp cho đến các ứng dụng phục vụ cho hoạt động quản lý điều hành nội bộ, trong đó điển hình một số hệ thống cốt lõi Bộ Tài chính đã triển khai như Kho dữ liệu Ngân sách Nhà nước, Hệ thống quản lý Ngân sách và Kho bạc (TABMIS), Hệ thống thông quan tự động và cơ chế một cửa quốc gia (VNACCS/VCIS), Hệ thống quản lý thuế tập trung (TMS), hệ thống quản lý tài sản công, hệ thống quản lý nợ DMFAS... Mặc dù, hầu hết các phần mềm đều có tính năng “báo cáo”, “tổng hợp báo cáo”, tuy nhiên các báo cáo này mới chỉ đáp ứng

được cho từng hoạt động quản lý của từng đơn vị nghiệp vụ cụ thể do hầu hết các phần mềm, ứng dụng của Bộ Tài chính đều là các phần mềm tác nghiệp được xây dựng theo yêu cầu riêng (các phần mềm tác nghiệp theo yêu cầu nghiệp vụ), Bộ Tài chính chưa có một phần mềm mang tính “nền tảng dùng chung” đáp ứng cho toàn bộ mọi hoạt động, bài toán nghiệp vụ theo xu hướng chuyển đổi số, đáp ứng cho bài toán “báo cáo tổng hợp” trên mọi lĩnh vực.

Một trong những tồn tại, hạn chế của những phần mềm ứng dụng hiện tại đó là việc chưa đáp ứng yêu cầu về chế độ báo cáo theo quy định của Nghị định số 09/2019/NĐ-CP như quy định về đơn vị gửi, nhận, biểu mẫu báo cáo, tần suất, thời gian thực hiện báo cáo... do các phần mềm của Bộ Tài chính chủ yếu đều được xây dựng trước thời điểm Nghị định số 09/2019/NĐ-CP ban hành và có hiệu lực.

Về tính linh hoạt, khi có sự thay đổi về chế độ và biểu mẫu báo cáo, các phần mềm, ứng dụng hiện tại không đáp ứng ngay được yêu cầu sửa đổi. Theo đó việc sửa đổi các biểu mẫu phải thực hiện bằng “code” thông qua việc mở rộng, nâng cấp phần mềm (hay còn gọi là báo cáo “tính”). Thực tế triển khai cho thấy việc mở rộng, nâng cấp các phần mềm, ứng dụng thường mất nhiều thời gian do liên quan đến các thủ tục về đầu tư (từ bước phê duyệt chủ trương đầu tư, khảo sát, xây dựng báo cáo nghiên cứu khả thi, xây dựng thiết kế cho đến khi tổ chức lựa chọn nhà thầu, ký hợp đồng, nghiệm thu thanh lý hợp đồng), thường mất nhiều thời gian để triển khai (khoảng từ 02 đến 04 năm) trong khi công nghệ thông tin là một trong lĩnh vực cần phải thực hiện triển khai trong một thời gian “rất ngắn” để đáp ứng yêu cầu thay đổi trong các hoạt động đời sống, kinh tế xã hội và đáp ứng sự thay đổi về giải pháp, công nghệ số.

Về tính pháp lý của các chế độ báo cáo, các phần mềm, ứng dụng của Bộ Tài chính đều là các phần mềm tác nghiệp được xây dựng nhằm mục đích phục vụ cho các hoạt động quản lý điều hành nội bộ, nội ngành Tài chính, chưa được hỗ trợ ký số để đảm bảo tính xác thực, chống chối bỏ. Do vậy, tính pháp lý của các báo cáo điện tử tại các phần mềm này chưa được đảm bảo khi kết nối, chia sẻ ra bên ngoài như báo cáo giấy.

Theo đó, Bộ Tài chính cần triển khai một giải pháp Hệ thống thông tin báo cáo mang tính tổng thể, đáp ứng được thực trạng nêu trên.

Nhiệm vụ, giải pháp xây dựng hệ thống thông tin báo cáo của Bộ Tài chính

Nhằm thực hiện yêu cầu điện tử hóa các chế độ báo cáo trong cơ quan hành chính Nhà nước và xây dựng

hệ thống thông tin báo cáo phục vụ cho công tác chỉ đạo điều hành của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Chính phủ đã đặt ra lộ trình, những mục tiêu và một số giải pháp xây dựng hệ thống thông tin báo cáo.

Tại Nghị quyết số 17/NQ-CP ngày 07/3/2019 của Chính phủ về một số nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm phát triển Chính phủ điện tử giai đoạn 2019-2020, định hướng đến năm 2025, Chính phủ đặt ra mục tiêu đến hết năm 2025 “tối thiểu 80% báo cáo định kỳ (không bao gồm nội dung mật) của các cơ quan hành chính nhà nước được cập nhật, chia sẻ trên Hệ thống thông tin báo cáo quốc gia, phục vụ hiệu quả hoạt động quản lý, chỉ đạo, điều hành”, đồng thời giao các bộ, ngành, địa phương khẩn trương xây dựng Hệ thống thông tin báo cáo bộ, ngành, địa phương, kết nối với Hệ thống thông tin báo cáo Chính phủ và hoàn thành trong năm 2025.

Tại Quyết định số 942/QĐ-TTg ngày 15/6/2021 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Chiến lược phát triển Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số giai đoạn 2021-2025, định hướng đến năm 2030, đã đặt ra mục tiêu đến năm 2025 “100% công tác báo cáo được thực hiện trên hệ thống thông tin báo cáo quốc gia”, đồng thời đưa ra nhiệm vụ trọng tâm đối với các Bộ, ngành, địa phương. Đó là phát triển Hệ thống thông tin báo cáo; từng bước tự động hóa công tác báo cáo, thống kê phục vụ sự chỉ đạo, điều hành nhanh chóng, kịp thời, hỗ trợ ra quyết định dựa trên dữ liệu của cơ quan nhà nước các cấp và kết nối với Hệ thống thông tin báo cáo Chính phủ, Trung tâm thông tin, chỉ đạo điều hành của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ.

Theo đó, đến hết năm 2025, để đáp ứng các mục tiêu mà Chính phủ đã đề ra, Bộ Tài chính sẽ phấn đấu xây dựng Hệ thống thông tin báo cáo của Bộ Tài chính có hiệu quả, đáp ứng yêu cầu trong công tác quản lý, điều hành cũng như phục vụ người dân, doanh nghiệp, trong đó xây dựng phần mềm theo hướng sử dụng một “phần mềm lõi”, dùng chung cho mọi hoạt động nghiệp vụ, mọi lĩnh vực, có các tính năng, cung cấp biểu mẫu báo cáo “động”, quy trình báo cáo “động” cho phép cấu hình, chỉnh sửa các biểu mẫu, chế độ báo cáo mà không cần phải thực hiện mở rộng, nâng cấp phần mềm, tiết kiệm về mặt thời gian triển khai để đáp ứng ngay yêu cầu về công tác quản lý, điều hành.

Việc triển khai thành công Hệ thống thông tin báo cáo của Bộ Tài chính theo định hướng và giải pháp này sẽ đem lại nhiều lợi ích, hiệu quả đối với người dân, doanh nghiệp, cơ quan quản lý, hiệu quả về kinh tế xã hội như: (1) Tăng cường công khai, minh bạch của dữ liệu số trong cơ quan hành chính Nhà nước đối với người dân, doanh nghiệp. Giúp người

dân, doanh nghiệp có thể tra cứu, khai thác có hiệu quả dữ liệu số của cơ quan Nhà nước để phục vụ cho công việc và phục vụ cho quá trình xử lý thủ tục hành chính, tương tác với cơ quan hành chính Nhà nước; (2) Đảm bảo tính thống nhất số liệu, tránh sai sót qua các khâu tổng hợp báo cáo, giúp cho công tác quản lý điều hành được kịp thời, hiệu quả. Giúp thay đổi phương thức quản lý điều hành từ môi trường thủ công sang môi trường số. Công tác điều hành cũng được thực hiện một cách chặt chẽ, kịp thời, hiệu quả khi quản lý thông qua dữ liệu số. Trong định hướng của Chính phủ, hệ thống sẽ đáp ứng yêu cầu hỗ trợ ra quyết định kịp thời trong công tác chỉ đạo, điều hành của các cấp lãnh đạo; (3) Giúp tiết kiệm thời gian trong quá trình tổng hợp số liệu phục vụ công tác chỉ đạo, điều hành (thay vì thực hiện tổng hợp báo cáo giấy, hệ thống tự động tổng hợp báo cáo từ các cấp thành báo cáo tổng hợp chung...). Thay đổi phương thức xử lý các chế độ báo cáo (từ khâu nhập liệu, khâu tổng hợp cho đến khâu phê duyệt, gửi báo cáo ra bên ngoài) từ môi trường thủ công sang môi trường số. Giảm thiểu thời gian trong quá trình luân chuyển, xử lý báo cáo...; (4) Đảm bảo tính pháp lý khi được tích hợp ký số trước khi gửi ra bên ngoài bởi cấp có thẩm quyền, theo đó đảm bảo về giá trị pháp lý như báo cáo giấy mà không cần in giấy tờ thủ công; (5) Tiết kiệm về chi phí in ấn báo cáo trong hoạt động chung của cơ quan Nhà nước khi thay thế hoàn toàn báo cáo giấy bằng báo cáo điện tử.

Dự kiến trong 6 tháng đầu năm 2025, Bộ Tài chính sẽ hoàn thành xây dựng, triển khai và đưa vào vận hành chính thức hệ thống thông tin báo cáo, đảm bảo mục tiêu Thủ tướng Chính phủ đã đề ra tại Quyết định số 942/QĐ-TTg ngày 15/6/2021 về việc ban hành kế hoạch phát triển Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số giai đoạn 2021-2025, định hướng đến năm 2030, trong đó: “100% công tác báo cáo được thực hiện trên hệ thống thông tin báo cáo quốc gia”.

Tài liệu tham khảo:

1. Chính phủ, Nghị định số 09/2019/NĐ-CP ngày 24/01/2019 quy định về chế độ báo cáo của cơ quan hành chính Nhà nước;
2. Chính phủ, Nghị quyết số 17/NQ-CP ngày 07/3/2019 về một số nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm phát triển Chính phủ điện tử giai đoạn 2019-2020, định hướng đến năm 2025 ;
3. Thủ tướng Chính phủ, Quyết định số 942/QĐ-TTg ngày 15/6/2021 về việc phê duyệt Chiến lược phát triển Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số giai đoạn 2021-2025, định hướng đến năm 2030.

Thông tin tác giả:

Nguyễn Trung Hiếu – Cục Tin học và Thống kê tài chính (Bộ Tài chính)

Email: nguyentrunghieus@mof.gov.vn